

IN NAAM DER KONINGIN!

12D

rolnummer: 99.0289

datum vonnis: 4 oktober 2000

ARRONDISSEMENTSRECHTBANK 's-GRAVENHAGE
Sector Civiel Recht • Kamer D

In de zaak met bovenstaand rolnummer

van:

1. de vennootschap naar Noors recht **STOKKE INDUSTRI A/S**,
gevestigd te Skodje, Noorwegen,
2. de vennootschap naar Noors recht **STOKKE FABRIKKER A/S**,
gevestigd te Skodje, Noorwegen,
3. de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid **STOKKE NEDERLAND
B.V.**,
gevestigd te Tilburg,
4. **Peter OPSVIK**,
wonende te Spjelkavik, Noorwegen,

eisers in conventie,
verweerders in reconventie,
procureur: mr T. Cohen Jehoram,

tegen:

1. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid **JAKOTRADE
B.V.**,
gevestigd te Reeuwijk,
2. de vennootschap naar vreemd recht **Firma HAUCK GmbH & Co**,
gevestigd te Sonneveld, Duitsland

gedaagden in conventie,
eisers in reconventie,
procureur: mr P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt,
advocaat: mr H.J.M. Harmeling te Amsterdam.

Conventionele eiseressen 1. t/m 3. zullen hierna ook wel worden aangeduid als "Stokke cs", conventionele eiseressen sub 1. en 2. ook wel als "Stokke Noorwegen" en conventionele gedaagden als "Hauck cs".

De rechtbank heeft kennis genomen van de stukken.

RECHTSOVERWEGINGEN

De feiten

- 1.1. Opsvik heeft een kinderstoel ontworpen, genaamd TRIPP TRAPP. Stokke Noorwegen heeft als licentiehouders van Opsvik sinds 1972 deze stoel op de markt gebracht, aanvankelijk vooral op de thuismarkt Scandinavië. De verkoop van Stokke producten in Nederland geschiedt sinds 1995 door Stokke Nederland B.V. Het ontwerp voor de TRIPP TRAPP kinderstoel is met verscheidene prijzen en eervolle vermeldingen bekroond en wordt tentoongesteld in musea.
- 1.2. Stokke cs hanteren bij de aanprijzing van de TRIPP TRAPP stoel de slagzin " *De stoel die met uw kind meegroeit*".
- 1.3. Hauck vervaardigt, distribueert en verkoopt kinderartikelen, waaronder twee stoelen, welke zij ALPHA en BETA heeft genoemd. Zij verspreidt een brochure waarin deze stoelen zijn afgebeeld met de respectieve aanduiding "der Stuhl der mitwächst, the chair that develops with the child".
- 1.4. Bij telex van 10 oktober 1983 heeft de toenmalige distributeur van Stokke Noorwegen, de firma Intraform te München van Hauck geëist " *es zu unterlassen einen im wesentlichen z-foermigen hochstuhl fuer kinder herzustellen oder herstellen zu lassen...* ". Door middel van een onthoudingsverklaring van 24 oktober 1983 heeft Hauck vervolgens aan deze sommatie voldaan.
- 1.5. Jakotrade is een groothandel/importeur van diverse kinderartikelen. Jakotrade is samen met New Valmar B.V.B.A. in België de distributeur van Hauckartikelen in de Benelux. Zij verkoopt de ALPHA en BETA stoelen in Nederland aan detaillisten. De stoelen worden via Jakotrade ook door Toys"R"Us aan particulieren verkocht.
- 1.6. Bij brief van 5 juni 1990 heeft Stokke GmbH te Lübeck Hauck gesommeerd een onthoudingsverklaring af te geven. In deze brief schrijft de advocaat van Stokke Lübeck onder meer:

"Meine Mandantin hat als 100% Tochter des norwegischen Herstellers für den Kindersstuhl "Tripp-Trapp" das alleinige Vertriebsrecht.

Sie Ihrerseits stellen den vorgenannten Kinderstuhl ebenfalls her und vertreiben ihn unter dem Namen "Alpha". Bei dem von Ihnen hergestellten und vertriebenen "Alpha" handelt es sich rechtlich um eine Kopie des von meiner Mandantin vertriebenen Kindersuhles "Tripp-Trapp".

(...)

Wie meine Mandantin nunmehr festgestellt hat, sind Sie seinerzeit erfolgreich von der Firma Intraform wegen sklavischer Nachahmung des "Tripp-Trapp" abgemahnt worden. Anschliessend haben Sie Ihre eigene

Unterlassungserklärung unterlaufen, indem Sie den "Tripp-Trapp" lediglich mit den genannten Verstreibungen versehen und als "Alpha" vertrieben haben.

(...)

Auf Grund §1 UWG habe ich Sie daher afzufordern, bis zum 18.06.1990 die folgende Unterlassungserklärung abzugeben"

- 1.7. Op deze sommatie heeft de advocaat van Hauck bij brief van 12 juni 1990 geantwoord. In deze brief wordt uiteengezet waarom Stokke volgens deze advocaat tegenover Hauck geen rechten geldend kan maken. De advocaat betoogt onder meer:

"Ein Urheberrecht... kann bei dieser Situation schon aus formellen Gründen nie bestanden haben. (...) Es entspricht darüber hinaus einer gesicherten Rechtsprechung, daß bei Möglichkeit der Reichung eines Monopolrechtes rechtmäßig § 1 UWG als Lückenbüßer keine ausreichende Anspruchsgrundlage darstellt. (...) Vielmehr müssen wir Ihre Mandantin auffordern, bis... verbindlich zu bestätigen, daß Sie unserer Mandantin gegenüber keine Rechte in bezug auf den Hochstuhl "ALPHA" geltend macht."

- 1.8. Op deze brief is van de kant van Stokke niet verder gereageerd. In een mailing van 2 januari 1995 van de Belgische firma Vermeersch aan klanten staat onder meer vermeld:

"De Alfa meegroei stoel van Hauck is een kwalitatief hoogstaande kopie van het Zweedse topsucces Tripp Trapp van het merk Stocke en heeft identieke afmetingen"

- 1.9. Stokke België heeft bij schrijven van 2 maart 1999 verklaard dat zij op de consumentenbeurs BABY'95 te Brussel een informeel bezoek heeft gebracht aan de stand van de firma Vermeersch. Zij schrijven onder meer:

"Wij hebben de verantwoordelijke op deze stand gevraagd in zijn mailings niet meer te verwijzen naar onze firma of onze producten. Dat gebeurde naar aanleiding van bijgevoegde mailing..."

Wij hebben zeker nooit toestemming gegeven of de indruk gegeven akkoord te zijn met de distributie van de HAUCK stoelen. Dit was de eerste en laatste maal dat mijn collega of ik met iemand van de firma VERMEERSCH gesproken hebben".

- 1.10. Stokke Industri heeft op 8 mei 1998 bij het Benelux Merkenbureau onder nummer 0639972 het uiterlijk van de TRIPP TRAPP kinderstoel als vormmerk gedeponeerd voor de klasse 20 (o.a. voor kinderstoelen).

- 1.11. In een procedure tussen Stokke Fabrikker A/S enerzijds en Hauck en andere partijen anderzijds heeft het Landgericht Hamburg bij vonnis van 9 april 1999 de vordering van eiseres afgewezen. Deze rechtbank ging ervan uit dat de TRIPP TRAPP stoel naar Duits recht auteursrechtelijke bescherming genoot en dat de ALPHA stoel daarop inbreuk maakte. Toch kon eiseres haar aanspraken niet verwezenlijken, daar deze tegen-

over gedaagden verwerkt waren, aldus deze rechtbank. Tegen deze uitspraak is hoger beroep ingesteld.

De vorderingen, de grondslag daarvoor en het verweer

2.1. Stokke cs vorderen in conventie, na vermindering van eis (bij conclusie van antwoord in reconventie en ter gelegenheid van de pleidooien), kort gezegd, een verklaring voor recht dat door Hauck cs inbreuk wordt gemaakt op de auteursrechten van Opsvik, een gebod - dat zich ten aanzien van Jakotrade niet uitstrekt tot Duitsland en dat zich ten aanzien van Hauck beperkt tot Nederland - om elke (directe of indirecte) inbreuk op de auteursrechten van Stokke cs te staken en gestaakt te houden en een gebod ten aanzien van Hauck cs, beperkt tot het gebied van de Benelux, om elke inbreuk op de merkrechten van Stokke Industri A/S te staken en gestaakt te houden, met schadevergoeding en winstafdracht en toewijzing van nevenvorderingen.

2.2. Stokke cs voeren aan dat door de productie en verkoop van de ALPHA en BETA stoelen inbreuk wordt gemaakt op de auteursrechten van Opsvik. Hauck cs maken bovendien inbreuk op de exclusieve merkrechten van Stokke Industri. Het overnemen door Hauck van de slagzin van Stokke "de stoel die met uw kind meegroeit" levert een onrechtmatige daad jegens Stokke op. Voor zover Hauck de stoelen zelf produceert behelst zulks een inbreuk op de persoonlijkheidsrechten van Opsvik.

3.1. Hauck cs hebben zich allereerst verzet tegen de vermindering van eis ter gelegenheid van de pleidooien, die volgens hen te laat is aangekondigd. Vervolgens hebben zij met een beroep op de artikelen 21 en 22 van het EEX gevorderd dat de rechtbank zich onbevoegd verklaart ten aanzien van de "cross-border" vordering inzake de inbreuk op het auteursrecht, althans de procedure aanhoudt totdat in de bodemprocedure te Hamburg (in hoger beroep) is beslist. Zij hebben overigens de vorderingen bestreden. Zij betogen dat er geen auteursrecht op de TRIPP TRAPP stoel rust en betwisten subsidiair dat de ALPHA stoel inbreuk maakt op de auteursrechten van Stokke cs en Opsvik. Stokke cs hebben in elk geval te lang stilgezeten en daarom hun auteursrecht verwerkt. Er is verder geen sprake van een geldig vormmerk, subsidiair betwisten zij dat er merkinbreuk wordt gepleegd.

3.2. Hauck cs hebben op hun beurt in reconventie gevorderd, kort gezegd, te verklaren voor recht dat er geen auteursrecht rust op de TRIPP TRAPP stoel, voorts (voorwaardelijk) gevorderd voor recht te verklaren, dat met de productie en verhandeling van de ALPHA en BETA stoel geen inbreuk wordt gemaakt op de auteursrechten van Opsvik, althans dat er sprake is van rechtsverwerking; voorts hebben zij gevorderd het door Stokke Industri gedeponeerde merk nietig te verklaren, en een aantal nevenvorderingen toe te wijzen.

Beoordeling van het geschil In conventie en in reconventie

4. Gelet op artikel 134 lid 2 Rv kunnen Jakotrade en Hauck zich tegen de vermindering van eis niet verzetten.

Litispendentie en connexiteit

5. Het beroep op litispendentie en connexiteit ten aanzien van het gevraagde gebod om inbreuken op het auteursrecht te staken en gestaakt te houden wordt verworpen. Het gaat hier om de uitleg van het Nederlandse auteursrecht alsmede om de vraag of – naar Nederlands recht – sprake van rechtsverwerking is. Er wordt na vermindering van de eis geen verbod gevraagd dat zich uitstrekt tot Duitsland. De uitspraak van de Nederlandse rechter kan derhalve niet leiden tot een uitspraak die onverenigbaar is met die van de (appel)rechter in Hamburg en die tot executieproblemen in Duitsland aanleiding zou kunnen geven. Bovendien gaat het in Hamburg niet om dezelfde partijen als voor dit gerecht.

Inbreuk op het auteursrecht

6. Hauck cs betogen met een beroep op een door hen overgelegd rapport van prof. ir. J.J. Jacobs (prod.15) dat er naast de zeer beperkte oplossingsruimte, het technisch effect en de prior art onvoldoende "persoonlijk stempel" is om auteursrechtelijke bescherming aan de TRIPP TRAPP stoel te geven. Als er al sprake is van karakteristieke vormgeving van deze stoel dan verveelvoudigen Hauck cs deze stoel niet, aangezien zich bij de ALPHA en BETA stoel twee extra diagonale zijbalken zijn aangebracht.

7. De rechtbank overweegt dat het ontwerp van TRIPP TRAPP stoel een oorspronkelijk karakter vertoont met het persoonlijk stempel van de maker, binnen de grenzen die door de technische en functionele eisen worden bepaald. Deze stoel springt er uit door zijn eenvoudige, heldere geometrische vormgeving. Van opzij lijkt hij op een naar achteren open driehoek of een Z zonder bovenzijde) en van voren vertoont hij een rechthoek. Hij maakt zowel van voren, van half opzij, als van opzij een zeer ranke en tegelijkertijd toch zeer stabiele indruk. Deze indruk wordt versterkt door de twee onderling verstelbare dunne zitvlak/voetvlakplanken.

8. Het beroep op de (geringe) oplossingsruimte, het technisch effect en op de prior art kan Hauck cs niet baten, zoals de rechtbank hierna uiteen zal zetten.

8.1. De oplossingsruimte.

De oplossingsruimte is groter dan Hauck cs betogen. Een meegroeistoel, waarbij zitvlak en voetvlak onafhankelijk van elkaar worden gebruikt, verlangt niet noodzakelijkerwijs een schuine staander in de vorm van een Z zonder bovenzijde, zoals bijvoorbeeld een ander ontwerp van Opsvik, de Sitti, aantoon. Denkbaar is bijvoorbeeld ook een omgekeerde V-vorm, zoals te zien is aan de Kameleont (zie de afbeeldingen van prod. 11 van Stokke cs).

8.2. Het technisch effect.

Nu de geldingsduur van de op de verpakking van de TRIPP TRAPP vermelde octrooien en van het Duitse Gebrauchsmuster is verstreken, is het monopolie van de technische oplossing, namelijk de analogie van de trap geëindigd, zo stellen Jakotrade en Hauck. De schuine vertikaal, waarin de voet en de zitplaat onderling verplaatst kunnen worden is daarmee in het publieke domein gekomen. Deze stelling miskent dat een trap op verschillende wijze kan worden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de zo even vermelde Kameleont laat zien.

7. =>
geen
inbreuk!
↓
QB.

8.3. De prior art

Volgens gedaagden is het totaalbeeld niet origineel in de mate waarin het bepaald wordt door de schuine vertikaal en de dragende horizontaal. De schuine L is al bekend uit het octrooischrift van Gardner van 1939 en uit het octrooischrift inzake de Elastrogran van 1969. In het boek "der Stuhl" uit 1928 staan een drietal stoelen afgebeeld met een schuine L.

De rechtbank overweegt dat het zijaanzicht van de stoel van Gardner een gebogen schuine verticaal toont en reeds daarom verder buiten beschouwing kan blijven. Volgens de beschrijving van de Elastrogran in het octrooischrift gaat het, in een bijzonder voordelige uitvoering, om een eendelig vormdeel, gemaakt van kunststof of andere stof. De rugleuning vormt een vloeiend geheel met de schuine zij-kanten (de schoren) en de taps naar elkaar toelopende voeten worden, anders dan bij de TRIPP TRAPP stoel (doorgaans) met elkaar verbonden door een verbindingsstuk. Deze stoel kent alleen een zitvlak en geeft een andere totaalindruk dan de TRIPP TRAPP stoel. De strakke geometrische vormgeving ontbreekt bij de rugleuning en bij de voet, waardoor de Elastrogran stoel de rankheid mist, die de TRIPP TRAPP stoel wel heeft. De omstandigheid tenslotte dat ook al vóór 1939 gebruik gemaakt werd van een schuine L doet aan het oorspronkelijk karakter van de TRIPP TRAPP geen afbreuk. Het beroep op prior art gaat niet op.

9. De TRIPP TRAPP stoel komt derhalve auteursrechtelijke bescherming toe.

10. Naar het oordeel van de rechtbank maken de ALPHA en BETA stoelen inbreuk op dit auteursrecht. Bij oppervlakkige waarneming van de ALPHA stoel lijkt deze niet te verschillen van de TRIPP TRAPP stoel. Pas als men nauwkeuriger kijkt valt bij het zijaanzicht op dat vanaf de uiteinden van de voeten naar het midden van de opstaande schoren een extra (overbodige) schoor is aangebracht en dat de dwarsverbinding tussen de voeten verplaatst is van het midden van de voeten naar de uiteinden daarvan. De overige verschillen doen aan het totaalbeeld niet af. De BETA stoel verschilt van de ALPHA stoel op één punt: de BETA stoel heeft in plaats van een (verwijderbare) beugel een (verwijderbaar) blad.

Inbreuk op persoonlijkheidsrechten

11. De exploitatierechten, de rechten van productie en verkoop, zijn door Opsvik aan Stokke (Noorwegen) overgedragen. Op grond van art 25 lid 1 sub d van de Auteurswet (Aw) kan Opsvik zich, ook na overdracht van zijn exploitatierechten, verzetten tegen - onder meer - vermindering van zijn werk. Opsvik stelt dat de ALPHA en BETA stoelen zijn werk verminken doordat aan de zijkant twee plankjes zijn "vastgeplakt", terwijl bovendien bij de BETA stoel een blad in plaats van een beugel is geplaatst.

12. Het gaat er om of sprake is van een zodanige vermindering dat deze nadeel kan toebrengen aan de eer of de naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid. De nadruk ligt hier dus op de auteur en niet op diens werk. Voorts is er op voorhand minder aanleiding tot inbreuk als hier aan de orde te constateren, indien het - zoals hier - gaat om reproducties/massaproducties en niet om authentieke kunstvoorwerpen waarvan slechts één of enkele exemplaren bestaan. In het onderhavige geval is niet, althans onvoldoende, aan-nemelijk geworden dat de naam van Opsvik bij het winkelend publiek bekend is en geassocieerd wordt met de TRIPP TRAPP stoel. Bovendien kan niet gezegd worden dat door de twee plankjes bij de ALPHA stoel (en bij de BETA stoel bovendien door de vervanging van een blad door een

beugel) sprake is van een verminking van het ontwerp van de TRIPP TRAPP stoel. Het gaat om technisch en esthetisch betrekkelijk bescheiden en esthetisch niet op onverantwoorde wijze aangebrachte aanpassingen, die op zich zelf geen andere dimensie aan het ontwerp van Opsvik geven en evenmin aan de kwaliteiten van Opsvik als industrieel ontwerper afbreuk doen. In dit licht valt zondere nadere toelichting - die ontbreekt - niet in te zien dat er in ieder geval sprake is van een wijziging van Opsviks werk waartegen hij zich in redelijkheid kan verzetten, zoals Stokke cs bij pleidooi nog hebben bepleit. De persoonlijkheidsrechten van Opsvik zijn in dit geval derhalve niet geschonden.

Rechtsverwerking

13. Hauck cs hebben bij pleidooi veel aandacht besteed aan de vraag of Stokke cs hun auteursrecht hebben verwerkt. Zij hebben daartoe, samengevat, het volgende aangevoerd:

- a. In 1983 (zie r.o. 1.4.) heeft Stokke van Hauck geëist, dat geen Z-vormige kinderstoel meer zou worden geproduceerd.
- b. In 1984 heeft Hauck de Z-vorm conform de eis van Stokke veranderd in de A-vorm door steunlatten links en rechts te plaatsen.
- c. De ALPHA stoel is vervolgens in het seizoen 1984 op de markt gebracht. Vanaf het seizoen 1984 tot aan de zomer 1990 heeft Stokke tegen deze stoel geen bezwaar gemaakt.
- d. In 1986 komt de ALPHA stoel op de Nederlandse markt via de toenmalige importeur de heer Gradus Ulfman van Zilverster. In 1986-1987 werd deze stoel alleen in meubelzaken verkocht, vervolgens ook in babyspecialzaken. In 1990 kwamen ALPHA stoelen per container van 1800 stuks naar Nederland.
- e. Vanaf de beginjaren heeft Stokke geweten dat de ALPHA stoel naast de TRIPP TRAPP stoel in de babybranche in Nederland werden verkocht. Winkeliers die de door Ulfman aangeboden ALPHA stoel in hun assortiment opnamen kregen met Stokke van doen.
- f. In 1986-1987 kwam de ALPHA stoel ook op de Belgische markt en de Zwitserse markt. In geen van deze landen ondernam Stokke actie.
- g. Op 5 juni 1990 werd vervolgens in Duitsland op grond van art 1 UWG bezwaar gemaakt (zie r.o. 1.6), deze sommatie werd weersproken, waarna Stokke 7 jaar geen verdere bezwaren maakte en de ALPHA en BETA stoelen in een aantal landen de belangrijkste concurrent van de TRIPP TRAPP stoel waren.
- h. Hauck mocht er dus vanuit gaan dat door het aanbrengen van de beide "steunlatten" voldoende afstand tot de TRIPP TRAPP stoel werd genomen.
- i. In 1990 stonden Stokke en Hauck samen op de beurs "Fachmesse Baby-Rose" in Zwitserland; daarvan is Stokke op de hoogte geweest.
- j. In 1995 is er op de beurs Consumentenbeurs Baby'95 te Brussel contact geweest tussen Stokke België en de heer de Vriendt, een vertegenwoordiger van de subdistributeur van Jakotrade in België, New Valmar BVBA te Gent; De heer Leyssens van Stokke België zou geen probleem hebben gehad met de verkoop van de stoelen. Hij duldde echter niet dat de beschermde naam TRIPP TRAPP werd gebruikt. De Vriendt heeft toen tegenover Stokke België bevestigd dat een mailing als onder 1.7. vermeld niet mochten worden gedaan.
- k. In Scandinavië werd Toys-R-Us, een afnemer van Hauck, door Stokke eind 1994 aangesproken om de verkoop van de ALPHA stoel te staken. Hauck

7
2. =>
wél rechts-
verwerking,
althans uit-
putting!
-> ontvoerings-
verkl. 23-10-83

- ging vervolgens akkoord met een onthoudingsverklaring voor alle Scandinavische landen.
- l. Stokke is het centrum van een sterk centraal gestuurd distributiesysteem. Stokke maakt zo min mogelijk gebruik van importeurs. Stokke richt zelf dochtervennootschappen op, die het selectieve distributienetwerk implementeren en de naleving daarvan controleren en afdwingen. De resultaten worden centraal verwerkt. Stokke weet wat de dochters weten.
  - m. Tot 1997/1998 heeft Stokke eigenlijk uitsluitend tegen inbreukmakers in Scandinavië opgetreden. In de rest van Europa werd de concurrentie van de ALPHA en BETA stoel getolereerd.
  - n. Eind jaren '90 kwamen er ineens veel kopieën van de ALPHA stoel uit het Verre Oosten. Toen kreeg Stokke spijt van haar jarenlang gedogen van de ALPHA stoel.
  - o. Het handelen van Stokke in de Benelux kan niet los gedacht worden van haar handelen in Duitsland. Over het gedogen en de jarenlange coëxistentie kan bewijs bijeen gebracht worden door. In feite is er sprake van stilzwijgende toestemming.

14. De onder 13 a. t/m c., 13.g., 13 i. en 13.k. weergegeven stellingen van Hauck cs zijn door Stokke cs niet gemotiveerd weersproken. Ten aanzien van de onder 13.j. vermelde stelling beroepen Stokke cs zich op de in r.o. 1.9. vermelde brief.

15. De rechtbank overweegt dat naar Nederlands recht enkel stilzitten niet tot rechtsverwerking leidt. Nodig is de aanwezigheid van bijzondere omstandigheden als gevolg waarvan bij de schuldenaar het gerechtvaardigd vertrouwen is gewekt dat de schuldeiser zijn aanspraak niet (meer) geldend zal maken, of de positie van de schuldenaar onredelijk zou worden benadeeld of verzwaaard ingeval de schuldenaar zijn aanspraak alsnog geldend zou maken.

16. De rechtbank gaat er veronderstellenderwijs van uit, dat - zoals Hauck cs betogen - de wetenschap van de 100% dochteronderneming van Stokke te Lübeck toe te rekenen valt aan Stokke Noorwegen. In dat geval rechtvaardigen de gebeurtenissen op de Duitse markt (zie r.o. 1.4., 1.6 en 1.7.) nog geen beroep op rechtsverwerking in Nederland. Uit de onder 1.4., 1.6. en 1.7. vermelde briefwisseling volgt immers dat zowel Stokke Lübeck als Hauck voor hun standpunt uitgingen van het Duitse recht en de Duitse rechtspraak. Daarmee was nog niets gezegd over de juridische positie van Hauck in het buitenland. Hauck cs hebben bij pleidooi zelf aangegeven dat Hauck er in elk geval rekening mee hield dat de rechtspraak in Scandinavië wel eens voor haar ongunstig zou kunnen uitvallen (pleitnota mr Harmeling p. 19).

Hauck cs konden er daarom uitsluitend op grond van de houding van Stokke in Duitsland niet op vertrouwen dat Stokke cs hun optreden in Nederland stilzwijgend goedkeurden. Dit wordt niet anders door het optreden van Stokke in 1990 te Zwitserland.

17. Het optreden van Stokke België op de beurs te Brussel in 1995. Hauck cs voeren aan dat, als Stokke België werkelijk bezwaar zou hebben gehad tegen de ALPHA en BETA stoelen in de Benelux, de kwestie toch niet op de wijze als vermeld in de brief van 2 maart 1999 (r.o 1.9.) had kunnen eindigen. Dan had men bij het bezoek aan de Hauck stand vol met ALPHA en BETA stoelen toch niet alleen over een reclame-uiting geklaagd.

18. De rechtbank zal in het midden laten of de dochteronderneming Stokke België in 1995 al dan niet met zo veel woorden op de beurs te Brussel te kennen heeft gegeven geen problemen te hebben met de verkoop van ALPHA en BETA stoelen. Zelfs al zou dit geval zijn geweest, dan is dat nog niet voldoende om aan te nemen dat Stokke cs daardoor hun recht hebben verwerkt om in Nederland op te komen tegen auteursrechtelijke inbreuken van Hauck en haar Nederlandse distributeur. De rechtbank is wel van oordeel dat, zoals hierna zal blijken, het tot medio 1998 passieve optreden van Stokke cs tegen Hauck cs in Nederland van invloed is op de beslissing om schadevergoeding toe te kennen.

Uitputting

19. Hauck cs hebben aangevoerd dat, indien het auteursrecht in een lidstaat als verwerkt wordt aangemerkt, dit meebrengt dat het auteursrecht op de juist in die lidstaat geproduceerde en van daaruit gedistribueerde goederen in andere lidstaten als uitgeput moet worden aangemerkt. Zij stellen voor dat daaromtrent eventueel een aantal vragen aan het Europese Hof van Justitie worden gesteld.

20. De rechtbank kan deze kwestie in het midden laten, daar er op dit moment geen onherroepelijke rechterlijke uitspraak in een andere lidstaat van de EG bestaat, waarin is beslist dat Stokke cs hun auteursrecht ten opzichte van Hauck hebben verwerkt. Overigens is de rechtbank van oordeel dat het bij de uitputting van een auteursrecht gaat om een geval waarin een werk met daadwerkelijke toestemming van de rechthebbende in het verkeer is gebracht, terwijl het bij rechtsverwerking van een auteursrecht gaat om een geval dat een werk zonder daadwerkelijke toestemming van de rechthebbende in het verkeer is gebracht. Rechtsverwerking kan derhalve niet gelijk gesteld worden met (stilzwijgende) toestemming. In elke lidstaat afzonderlijk zal moeten worden beoordeeld of volgens het nationale recht van een lidstaat een bepaalde gedraging al dan niet tot rechtsverwerking aanleiding geeft.

Bescherming slagzin

21. Naar het oordeel van de rechtbank kan de slagzin : "de stoel die met uw kind meegroeit" niet worden aangemerkt als een auteursrechtelijk beschermd werk. Daarvoor ligt de slagzin teveel voor de hand. Ook beschrijft zij slechts waarin een meegroeiendoel zich onderscheidt van een gewone baby- of kinderstoel, welke beschrijving Stokke cs niet kunnen monopoliseren. Indien Hauck cs deze slagzin op de Nederlandse markt slaafs zouden navolgen, hetgeen niet is gesteld, dan zou zulks onrechtmatig kunnen zijn. Stokke cs voeren echter slechts aan dat Hauck de slagzinnen : "Der Stuhl, der mitwächst; the chair that develops with the child" bezigt.

Schadevergoeding en winstafdracht

22. De dagvaardingen dateren van 1, respectievelijk 9 december 1998. Hauck cs hebben bij antwoord in conventie (nr 52) onweersproken gesteld dat zij eerst kort na het merkdepot (8 mei) 1998 een sommatiebrief van Stokke cs hebben ontvangen. Niet gesteld of gebleken is dat Stokke cs voordien Hauck cs terzake in Nederland hebben aangesproken. Stokke cs stellen zelf dat zij "pas eind 1995" op de hoogte raakten van de activiteiten van Hauck cs op de Nederlandse en Belgische afzetmarkt (zie r.o. 1.1.). Naar het oordeel van de rechtbank - in zoverre voorzover nodig ambtshalve de rechtsgronden aanvullend - hebben Stokke cs vervolgens (kort

gezegd) in de omstandigheden van dit geval hun schadebeperkingsplicht verzaakt en met andere woorden de schade geheel aan zichzelf te wijten, door eerst kort na 8 mei 1998 een sommatiebrief aan Jakotrade te doen uitgaan, die naar de rechtbank uit de stellingen van beide partijen bij pleidooi begrijpt, ook Hauck betref. Ondanks de veelheid van producties hebben partijen nagelaten nu juist deze sommatiebrief over te leggen. Bij gebreke van verdere gegevens over datum, inhoud en termijnstelling van/in deze brief, zal de rechtbank het omslagpunt ten deze thans vaststellen op 1 juli 1998. Dit brengt met zich mee dat Stokke cs geen schadevergoeding en/of winstafdracht kunnen vorderen over de periode vóór 1 juli 1998.

23. Terzake van de door Stokke kennelijk beoogde cumulatie van schadevergoeding en winstafdracht oordeelt de rechtbank als volgt. Op de voet van HR 14 april 2000, NJ 2000, 489 heeft te gelden dat een redelijke uitleg van art. 27a Aw. in dit geval meebrengt dat niet meer dan een bedrag gelijk aan het grootste van de totaalbedragen gevorderde aan winstafdracht respectievelijk schade bestaande uit gederfde winst kan worden toegewezen. Uit de vorderingen en stellingen van Hauck cs leidt de rechtbank af dat zij ten deze kiezen voor het bedrag van de winstafdracht. De daarop gerichte vordering van Stokke cs is toewijsbaar, zij het met de in het dictum weergegeven restricties en in aansluiting op de tekst van art. 27a Aw. Schade per 1 juli 1998 uit andere hoofde dan gederfde winst (daarop zijn kennelijk ook behoudens winstafdracht de door Hauck cs als te vergaand bestempelde nevenvorderingen tot - kort gezegd - opgave van gegevens van afnemers gericht - hebben Stokke cs niet of onvoldoende gesteld, zodat de vordering tot schadevergoeding en de daarop gerichte nevenvorderingen zullen worden afgewezen.

Merkinbreuk

24. Hier is tussen partijen vooreerst in geschil of Stokke Industri zich op een geldig vormmerk kan beroepen, met name of de gedeponeerde vorm de wezenlijke waarde van de waar bepaalt. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat samenloop met de bescherming uit het auteursrecht en het tekeningen - en modellenrecht niet is uitgesloten. De waar kan niet als merk worden beschouwd, "indien de waar van dien aard is haar uiterlijk en vormgeving door hun fraaiheid of oorspronkelijk karakter in belangrijke mate haar marktwaarde bepalen (NJ 1989,834). Als het publiek de waar voornamelijk wenst te kopen omdat de vorm of het uiterlijk mooi en origineel is, dan is de vorm van die waar als merk niet toelaatbaar. Wel toelaatbaar is zo'n vorm als het publiek zich in niet onbelangrijke mate laat leiden door prijs, gewinning of gemak e.d.

25. De rechtbank laat wegen dat de TRIPP TRAPP stoel f 300,- of meer kost, terwijl de ALPHA en BETA stoelen nog geen f 150,- per stuk kosten. Aan de hand van de hiervoor gescheerde criteria oordeelt de rechtbank dat de TRIPP TRAPP zich van andere kinderstoelen, of beter gezegd meegroeistoelen, niet zozeer onderscheidt door deugdelijkheid en gemak, als wel door de fraaie, originele vormgeving en de veel hogere prijs. Als het in een meegroeistoel geïnteresseerde publiek ondanks de hogere prijs en de alternatieve, minder fraai vormgegeven ontwerpen (zie bijvoorbeeld de in de stukken genoemde KAMELEONT en de KITHIT LUX; productie 11 Stokke cs) toch de TRIPP TRAPP koopt - Stokke's stoel is onweersproken nog steeds een groot commercieel succes - moet worden aangenomen dat die fraaie, oorspronkelijke vormgeving bij de aankoop kennelijk de doorslag geeft. Het vormmerk is daarom niet toelaatbaar.

Slotsom

In conventie

26. Het verveelvoudigen en openbaar maken van de ALPHA en BETA stoelen vormt een inbreuk op de auteursrechten van Opsvik en (daarvan afgeleid) Stokke cs. De rechtbank ziet gelet op het debat tussen partijen geen aanleiding een verbod tot buiten de grenzen van Nederland te geven, voor zover nog gevorderd. Deze uitspraak heeft dus terzake van de auteursrechten alleen betrekking op de Nederlandse markt.

Van inbreuk op de persoonlijkheidsrechten van Opsvik en/of de slagzin van Stokke cs is geen sprake. Het beroep op rechtsverwerking en/of uitputting gaat niet op, wel is er sprake van verzaken van de schadebeperkingsplicht/eigen schuld aan de zijde van Stokke cs, hetgeen met zich mee brengt dat de vordering tot winstafdracht slechts toelaatbaar is voor de periode vanaf 1 juli 1998 (en op de in het dictum weergegeven wijze). De vordering tot schadevergoeding (in dit geval geen cumulatie) wordt afgewezen, evenals de daarmee samenhangende, door Hauck cs als (onvoldoende weersproken) buitenproportioneel aangemerkte nevenvorderingen tot opgave van gegevens. Voor de overige, door Hauck cs bestreden, nevenvorderingen geldt het volgende, alles met inachtnaam van de in het dictum weergegeven beperkingen, Het terughaalgebod is toewijsbaar voor zover het Nederland betreft. Vernietiging van de stoelen is een onherroepelijke maatregel en wordt eerst toegestaan nadat dit vonnis in kracht van gewijsde is gegaan. Een brief aan de Nederlandse afnemers is toewijsbaar. De gevorderde dwangsommen worden gematigd. Er vindt geen merkinbreuk plaats, reeds omdat het vormmerk naar het oordeel van de rechtbank niet geldig is.

Nu partijen over een weer op enige punten van niet ondergeschikte betekenis in te ongelijk zijn gesteld, zal de rechtbank de proceskosten compenseren. Dit vonnis wordt zo veel mogelijk uitvoerbaar bij voorraad verklaard.

In reconventie

27. De vordering tot nietig verklaring en doorhaling van het vormmerk is toewijsbaar. Uitvoerbaarverklaring bij voorraad acht de rechtbank terzake niet gepast. De overige vorderingen worden afgewezen. Nu partijen over en weer deels in het ongelijk worden gesteld zullen de kosten worden gecompenseerd.

BESLISSING:

De rechtbank

in conventie

- 28.1. VERKLAART voor recht dat Hauck cs door het verveelvoudigen en openbaar maken van de ALPHA en BETA stoelen (zoals afgebeeld in de dagvaarding) inbreuk maken op de veelvoudigings- en openbaarmakingsrechten van Peter Opsvik;
- 28.2. BEVEELT Hauck cs met onmiddellijk ingang elke (directe of indirecte) inbreuk op de auteursrechten van Opsvik en, daarvan afgeleid, van Stokke cs in Nederland te staken en gestaakt te houden en verbiedt Hauck cs meer in het bijzonder de TRIPP TRAPP stoel te verveelvoudigen en/of openbaar te maken. bijvoorbeeld door de vervaardiging of verhandeling

van ALPHA en BETA stoelen, dan wel daarbij op enigerlei wijze betrokken te zijn;

- 28.3. BEVEELT Hauck cs om binnen 4 weken na betekening van dit vonnis bij alle opslagadressen, distributie- en verkooppunten in Nederland waar, naar zij weten of redelijkerwijs kunnen weten of vermoeden, inbreukmakende producten voorhanden zijn, deze aldaar weg te halen, zonodig onder betaling of aanbieding van creditering van de desbetreffende eigenaren, bezitters of houders daarvan (een en ander met inbegrip van opkopen);
- 28.4. BEVEELT Hauck cs om nadat dit vonnis in kracht van gewijsde is gegaan alle inbreukmakende producten, die zij overeenkomstig het in 28.3 vermelde gebod hebben teruggeroepen, alsmede alle inbreukmakende producten, die zij in Nederland in voorraad hebben en alle (Nederlandse) promotiematerialen waarop of waarin de inbreukmakende producten zijn genoemd en/of afgebeeld, op hun kosten onder deurwaarderstoezicht te vernietigen, van welke vernietigingshandelingen de deurwaarder (telkens) een proces-verbaal van constatering zal hebben op te maken, waarvan aanstonds een origineel zal worden verschaft aan de raadsman van Stokke cs;
- 28.5. BEVEELT Hauck cs een brief met uitsluitend de volgende tekst te sturen naar haar professionele afnemers in Nederland, met een afschrift van deze brieven aan de raadsman van Stokke cs:

"Bij vonnis van de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage van 4 oktober 2000 is ons bedrijf (kort gezegd) veroordeeld om langs deze weg kennis te geven van het feit dat door ons vanaf 1 juli 1998 aangeboden kinderstoelen van het type ALPHA en BETA ongeoorloofde nabootsingen zijn van de TRIPP TRAPP stoelen van de Noorse fabrikant Stokke. Iedere verdere verkoop van deze kinderstoelen vormt een inbreuk op de auteursrechten die toekomen aan Stokke. In verband met het bovenstaande verzoeken wij U vriendelijk doch dringend om alle bij u in voorraad zijnde ALPHA en BETA stoelen zo spoedig mogelijk aan ons toe te retourneren. Uiteraard zullen wij U de aankooprij en de verzendkosten vergoeden.

Hoogachtend
Jakotrade/Hauck."

- 28.6. VEROORDEELT Hauck cs elk tot betaling aan Stokke cs van een dwangsom ten bedrage van f 25.000,- voor elke dag of iedere keer dat zij, dan wel enige thans of in de toekomst aan hun bedrijf verbonden (rechts) persoon, in strijd mochten handelen met de in 28.2 t/m 28.5. gegeven geboden (voor zover op hen betrekking hebbende), of enig gedeelte daarvan, dan wel -en zulks ter uitsluitende keuze van Stokke cs (gezamenlijk)- van f 1000,- voor iedere brief of ieder individueel inbreukmakend product, ten aanzien waarvan, respectievelijk waarmee, Hauck cs, dan wel enige thans of in toekomst aan hun bedrijf verbonden (rechts) persoon, in strijd mochten handelen met de overeenkomstig de in 28.2. t/m 28.5 gegeven geboden (voor zover op hen betrekking hebbende), of enig gedeelte daarvan;

- 28.7. VEROORDEELT Hauck cs om aan de (raadsman van) Stokkefabrikker A/S binnen 6 weken na betekening van dit vonnis af te dragen de volledige winst door hen respectievelijk behaald met de verkopen vanaf 1 juli 1998 naar en in Nederland van de inbreukmakende producten en dien-aangaande desgevraagd rekening en verantwoording af te leggen.
- 28.8. VERKLAART dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad, met uitzondering uit de aard der zaak van het in r.o. 28.1 en 28.4 bepaalde.
- 28.9. WIJST AF het meer of anders gevorderde;
- 28.10. COMPENSEERT de kosten , aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt.

In reconventie

- 28.11. VERKLAART het onder depotnummer 915680 door Stokke Industri gedeponeerde merk nietig.
- 28.12. BEVEELT Stokke Industri het Benelux Merkenbureau binnen 14 dagen na de uitspraak van dit vonnis opdracht te geven het onder depotnummer 915680 gedeponeerde vormmerk door te halen.
- 28.13. WIJST het meer of anders gevorderde af.
- 28.14. COMPENSEERT de kosten, aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt.

Aldus gewezen door mrs. Von Maltzahn, Wien en Arkenbout en uitgesproken ter openbare terechtzitting van 4 oktober 2000 in tegenwoordigheid van de griffier.

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Utgegeven voor eerste grosse aan:
mrs P. J. M. van Schmidt auf Altenstadt
voornoemd, door mij GRIFFIER van de
Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage
op heden 06 OKT. 2000

[Handwritten signature]